

Pirjo Valisen puvustuksia paperista. Kuva: Suomen käsityön museo/ Sirpa Varis

Näyttämöpukuja paperista

Pukusuunnittelija Pirjo Valisen teatteripukuja

Näyttely Suomen käsityön museon Kujalla 30.4.–26.9.2010

Pirjo Valinen - pukusuunnittelija - syntynyt Rantasalmella 1951

Pirjo Valinen on toiminut pukusuunnittelijana Oulun kaupunginteatterissa vuodesta 1977 lähtien. Viime vuosina hän on saavuttanut kansainvälistä mainetta paperin käytöstä pukujen valmistuksessa. Hän on esitellyt kehittämänsä tekniikkaa mm. Kanadassa ja skenografian maailmannäyttelyssä Praha Quadriennalessa vuosina 2003 ja 2007. Hän on vierailut opettajan ja luennoitsijana alan kouluissa ja seminaareissa. Lisäksi hänellä on ollut useita yksityis- ja yhteisnäyttelyitä niin kotimaassa kuin ulkomailla. Vuonna 2006 Pirjo Valinen palkittiin Näyttämötaiteen valtion palkinnolla.

Teen mielelläni karheaa ja askeettista - runoja kirveellä veistäen. Materiaali on minulle vahva tunteen tulkki ja olennainen osa töissäni. Näyttämöpuvun pitää haista ja maistua elämälle. Yhtä tärkeää on se, miltä vaate tuntuu kuin miltä se näyttää.

Paperissa minua kiehtoo yksinkertaisuus, askeettisuus ja jäykkyys. Paperi on haurasta, katoavaista, muuttuvaa, eikä missään nimessä ikuista. Paperin keveys, volyyymi, hidastettu liike jatkuu äänenä, paperi on hitaampaa kuin kangas.

Paperi antaa haasteen ja siivet mielikuvitukselle ja vapaat kädet tekemiseen; rulla valkoista paperia ja pakka valkoista kangasta, silitysrauta, värejä ja rautalankaa - se on siinä. Se suorastaan työntää näkemään uusia mahdollisuuksia ja maailmoja. Uudet materiaalit tai työtavat uudistavat myös ajatuksia. Vaihtelu ja ilomieli teatterin puvuston arjessa näkyy sekini lopputuloksessa myös näyttämöllä.

Paperi puvustuksessa - jo pelkällä materiaalin valinnalla päästän irti naturalismista. Puvuista syntyy haluttu illuusio ehkä helpoimmin. Paras teatteripuku (näyttämöpuku) on pelkkää bluffia.

Paperipuku on enemmän kuin vaate tai näyttämöpuku yleensä. Jos puvun materiaaliksi valitaan kankaan sijasta paperi, puvulla on jo jokin väite, sanoma tai haaste. Paperipuku on hetken taidetta samoin kuin teatterikin.

- Pirjo Valinen

Lisätietoja

Kuvassa Naiskuoro Vaput Jyväskylässä 3.5.1916. Keskellä istuu kuoronjohtaja Alli Hannikainen. KUVA: Olga Oksanen, Keski-Suomen museon kuva-arkisto.

Vuosisadan kuoromatka

Vaput 100 vuotta

Näyttely Suomen käsityön museon Kujalla 1.10.2010 - 20.2.2011

Suomen kansallispukukeskuksen Kujan pienoisnäyttelyssä esitellään 1.10.2010 - 20.2.2011 jyvaskyläläisen naiskuoro Vappujen historiaa kuvin ja esinein. Näyttelyyn on koottu esiintymisasuja sekä muuta kuoron toimintaan liittyvää materiaalia sadan vuoden ajalta. Kuoron alkuaikoina esiintymisasut olivat valkoisia ja Vaput tunnettiinkin "Allin valkoisena kuorona". Annikki Karvisen Vapuille suunnittelema pitkä puku aloitti Vappujen sinisten esiintymisasujen kauden 1970-luvulla. Kansallispuku on ollut tärkeä asu konserteissa koko kuoron historian ajan.

Kuoron historiaa

Vappujen juuret ulottuvat vuoteen 1906, jolloin pieni mutta innokas kuoro aloitti toimintansa Jyväskylässä johtajanaan seminaarin laulunopettaja Alli Hannikainen. Yleisölle esiinnyttiin lähinnä vain vappuaamuisin Harjun näkötornipaviljongilla. Niinpä vuonna 1910, kun kuoro halusi ryhtyä harjoittelemaan säännöllisesti, se samalla otti uudeksi nimekseen luontevasti Vaput. Vappujen varsinainen ajanlasku alkaa siis vuodesta 1910. Ensikonserttinsa Vaput antoivat 30.4.1916 Jyväskylän Seminaarin juhlasalissa.

Perustaja Alli Hannikainen toimi kuoron karismaattisena ja pidettynä johtajana aina vuoteen 1917. Hänen aviomiehensä P.J. Hannikainen teki arvokasta sävellys- ja sanoitustyötä kuoron ohjelmistoa luotaessa. Alli Hannikaisen jälkeen 1917-1924 kuoroa johti opettaja Tyyne Jussila. Pienen tauon jälkeen seuraajaksi saatiin laulunopettaja Aale Bergius, joka johti kuoroa vuoteen 1928 saakka. Sitten alkoikin kuoron historiassa neljän perättäisen miesjohtajan esiinmarssi. Ensimmäinen heistä oli toimittaja Torsten Kaukoranta, jonka kautena 1928-1932 toiminta oli vilkasta ja vierailuja ulkopaikkakunnille tehtiin useita. Säveltäjä Juhani Pohjanmies toimi osaavana johtajana vuosina 1933-1935. Hän aloitti yhteistyön Jyväskylän amatööriorkesterin kanssa sekä sävelsi kuorolle paljon musiikkia. Kapellimestari Enok Kosonen johti kuoroa pitkään, aina vuoteen 1951 saakka. Hänkin toi panoksensa ohjelmistoon säveltämällä ja sovittamalla. Kanttori, diplomilaulaja Vilho Kekkonen oli kuoron toistaiseksi viimeinen miesjohtaja. Hän aloitti säännölliset äänenmuodostusharjoitukset. Vilho Kekkonen toimikauti kesti yli 20 vuotta, 1951-1974. Konsertteja pidettiin niin kotimaassa kuin ulkomaillakin, minkä lisäksi esiinnyttiin sekä radiossa että televisiossa.

Vuonna 1974 oli jälleen naisen vuoro palata johtoon. Musiikinopettaja Maija Fredrikson otti johtajan tehtävät vastaan seuraavan 20 vuoden ajaksi. Vuonna 1994 kutsuttiin musiikinopettaja Liisa Räsänen Vappujen uudeksi johtajaksi. Ohjelmistoon otettiin myös haasteellisia viihdelauluja. Lokakuussa 1996 kuoro teki matkan

Lontooseen, jossa esiinnyttiin mm. St. Jamesin kirkossa sekä naiskuoro Roundelayn kanssa Wantagen 1200-luvun kivi­kirkossa. Vappujen tämänhetkinen taiteellinen johtaja Ulla Kotamäki aloitti työnsä 1998.

Naiskuoro Vaput toimii yli 60 vuotta toimineen Jyväskylän kansalaisopiston opintopiirinä. Kuoron taustalla on itsenäinen, rekisteröity yhdistys Vaput ry. Kuorossa laulaa vuosikymmeniä mukana olleita taitajia, mutta joka syksy tervehditään ilolla myös uusia laulajia. Vappujen ohjelmisto on vaihtelevaa ja musiikkia on laidasta laitaan: hengellistä, viihteellistä ja klassista. Perinteisen ohjelmiston lisänä on paljon uudempia naiskuorolle tehtyjä sävellyksiä ja sovituksia. Yleensä kuoro laulaa ilman säestystä, mutta vaihtelua tuovat teokset, joissa on mukana säestäviä instrumentteja kuten esim. piano, viulu, sello tai kantele.

Vuosisadan kuoromatka -näyttely on osa Vappujen juhluvuoden 2010 tapahtumia. Juhlakonsertti kuullaan 10.10.2010 klo 16 Jyväskylän Ammattiopiston juhlasalissa.

Lisätietoja

Vappujen juhluvuodesta ja toiminnasta

www.vaput.com

Kuoron puheenjohtaja Minna Karjalainen, puh. 040 771 4203